

VI БИЛАНС НАМЕНЕ ПОВРШИНА

1. СТАЊЕ КОРИШЋЕЊА ЗЕМЉИШТА (Графички прилог 16)

Биланс намене површина на подручју Просторног плана утврђен је на основу две методе. Прва метода заснива се на званичним подацима Републичког геодетског завода. Други приступ заснован је на CORINE Land Cover (Coordination of information on the Environment) бази података¹.

На основу доступних катастарских података, на подручју просторног Плана намена површина је следећа: пољопривредно земљиште је заступљено на око 3669,61 km² (око 51%), шуме са око 2972,04 km² (42%), док је неплодно око 489,08 km² (7%). Намена површина по окрузима је приближно уједначена. Значајније разлике уочавају се на нивоу општина. Пољопривредно земљиште је процентуално најзаступљеније у општинама: Зајечар, Неготин, Сокобања и Књажевац. Најмањи удео пољопривредних површина има општина Мајданпек, у којој доминирају шуме. Шуме су најмање заступљене у општинама Неготин и Зајечар. Неплодно земљиште је најзаступљеније у општини Кладово, док је најмање у општини Бољевац (Табела VI-1).

Табела VI-1. Основна намена земљишта на подручју Плана (у ha)-катастарски подаци

Округ/Подручје	Пољопривредно (ha/%)		Шуме (ha/%)		Остало-неплодно (ha/%)		Укупна површина ha
Борски округ	159073,1	45,4	163602,1	46,6	28055,1	8	350730,3
Зајечарски округ	207887,8	57,4	133602,1	36,9	20852,6	5,8	362342,6
Тимочка крајина	366960,9	51,5	297204,2	41,7	48907,7	6,9	713072,9

Извор: Републички геодетски завод, Република Србија, Београд, 2009.

Подаци доступни из CORINE базе података указују на битно другачију структуру у намени површина.

На основу ових података, на подручју просторног Плана намена површина је следећа: антропогено измењени терени заузимају површину од око 122 km² (2%), пољопривредно земљиште је заступљено на око 3134 km² (44%), шуме на око 3764 km² (53%). Влажна подручја заузимају око 2,5 km² (0,03%), док је под воденим површинама око 88 km² (око 1%).

На основу базе података CORINE утврђен је биланс коришћења на подручју Просторног плана приказан у Табели VI-2 за два нивоа генерализације података.

Основно ограничење у детерминацији стања биланса намене површина код оба приступа огледа се у немогућности поређења података, нити је могуће детаљност једног користити као допуну другом извору података, с обзиром да подаци нису компатибилни.

У наредним фазама израде Просторног плана треба се ослонити на CORINE податке који боље приказују стање на терену, степен генерализације одговара нивоу обраде, а примењена методологија и класификација намене земљишта је приближнија потребама планирања. Посебно је значајна улога ових података у мониторингу и имплементацији Просторног плана, јер ће бити могуће пратити промене у коришћењу земљишта кроз серију наредних снимака 2010. и 2020. године.

¹ CORINE Land Cover Database (CLC) је програм који спроводи Европска еколошка агенција (EEA-European Environmental Agency) од 1994. године. Програм обезбеђује ГИС податке о коришћењу земљишта на основу даљинске детекције (анализом сателитских снимака). База података садржи укупно 44 класе коришћења за цео Европски континент. Референтна размера је 1:100000, најмања картирана површина је 25 ha, а тачност приказа до 50 m.

Табела VI-2: Основна намена површина на подручју Плана (у ha)-CORINE Land Cover

Први ниво генерализације	Други ниво генерализације	Укупна површина ha
1. Антропогени терени	11 Изграђене површине насеља	9424,10
	12 Индустијске, комерцијалне површине и саобраћај	381,80
	13 Рудници, одлагалишта и градилишта	2382,18
	14 Антропогено зеленило (насељско зеленило и рекреативни терени)	50,55
Укупно 1		12238,62
2. Пољопривредни терени	21 Ораничне површине (њиве и вртови)	33070,01
	22 Трајне културе (вишегодишњи засади)	2425,07
	23 Ливаде и пашњаци	12642,62
	24 Површине под мешовитим културама	265310,15
Укупно 2		313447,86
3. Шуме и семиприродни екосистеми	31 Шуме	305538,84
	32 Заједнице недрвенасте и жбуновите вегетације	69228,61
	33 Терени без вегетације или са проређеним биљним покривачем	1623,21
Укупно 3		376390,66
4. Влажна подручја	41 Копнена влажна подручја (плавно и мочварно земљиште)	243,30
Укупно 4		243,30
5. Водне површине	51 Копнене воде (већи водотоци и језера)	8779,94
Укупно 5		8779,94
Укупно (1+2+3+4+5)		711100,37

2. БИЛАНС НАМЕНЕ ПРОСТОРА 2025. године

Промене у намени површина извршиће се претварањем пољопривредног и шумског у неплодно, највише изградњом планираних акумулација, инфраструктурних коридора и објеката.

Најзначајније трансформације у намени површина спровешће се на територији општине Бољевац, изградњом акумулације Боговина на Црном Тимоку, запремине око $47,5 \times 10^6 \text{ m}^3$, на површини од око 308 ha. Знатно мању површину (око 2,3 ha) заузимаће планирана акумулација Жуковац, у општини Књажевац, у сливу Алдиначке реке, притоке Трговишког Тимока, као и акумулација Буковска река, у горњем сливу Пека, општина Мајданпек.

Пошумљавање ће се извести на око 4300 ha, у сливовима постојећих и планираних акумулација, на пољопривредном земљишту лошијег бонитета, а посебно на просторима захваћених ерозијом. Такође, предвиђеном рекултивацијом јаловишта и напуштених копова знато ће се унапредити стање шумовитости.

Изградња инфраструктурних објеката обухватаће изградњу пута I реда у општини Бор (у дужини од око 29 km) као и изградњу обилазнице око Књажевца (у дужини од око 9,5 km). Изградња пута II реда планирана је на територији општине Књажевац (у дужини од око 9,3 km). Изградња пруге у општини Неготин планирана је од постојеће пруге до граничних прелаза према Румунији (дужине 2,9 km) и Бугарској (дужине 1,9 km).

Поред ових предвиђене су и мање трансформације пољопривредног и шумског земљишта у изграђено потенцијалним развојем диспергованих туристичких капацитета, као и пратеће инфраструктуре.

Најзначајније измене у билансу намене простора уследиће даљим развојем рударства, потенцијалним ширењем постојећих, као и отварањем нових отворених копова, изградњом пратећих објеката и инфраструктуре.